

Protokoll fört vid pleniföredragning

Social- och miljöavdelningen

Miljöbyrån, S4

Närvarande

KS - CG - MP - NF - TA - MN - WV

Frånvarande

Justerat

Omedelbart

Ordförande

Lantråd

Katrin Sjögren

Föredragande

Vicelantråd

Camilla Gunell

Protokollförare

Byråchef

Helena Blomqvist

.....

.....

.....

Ärende/Dnr/Exp.

Beslut

Nr 7

Lagtingsledamot Runar Karlssons m.fl. spörsmål gällande tillgång till rent sötvatten.

ÅLR 2018/7445

138 S4

Landskapsregeringen beslöt att svara på lagtingsledamot Runar Karlssons m.fl. spörsmål gällande tillgång till rent sötvatten enligt **bilaga 1 S418P06**.

Till Ålands lagting

Svar på spörsmål

Tillgång på rent sötvatten

- Spörsmål nr 2/2017-2018

Med stöd av 37 § lagtingsordningen har lagtingsledamot Runar Karlsson med flera ställt följande spörsmål till landskapsregeringen: Vad avser Ålands landskapsregering göra för att säkerställa en tillräcklig tillgång av rent sötvatten på hela Åland?

Landskapsregeringen vill framhålla att mycket arbete pågår både inom landskapsregeringen och andra organisationer för att skydda vattnet i sjöar och grundvattnet.

Vattenlagen, vilken till vissa delar bygger på EU-lagstiftning, innehåller omfattande krav på skydd av vattnet. Det övergripande målet i vattenlagen är att allt vatten ska ha god kvalitet och för grundvatten dessutom att säkerställa en balans mellan uttag och grundvattenbildning. Regelsystemet med förhandsprövning för miljöpåverkande verksamheter och tillsyn vid Ålands miljö- och hälsoskyddsmyndighet är viktiga pusselbitar för skyddet av vattnet. I detta ingår bestämmelser om hur mycket vatten som får tas från sjöar och när förhandsprövning krävs.

Andra strategiska arbeten är vattenåtgärdsprogrammet och vattenförvaltningsplanen som beslutas vart sjätte år. Det gällande vattenåtgärdsprogrammet innehåller en mängd åtgärder för skydd av vattnet. En åtgärd som direkt berör skyddet av sötvatten är framtagande av en VA-plan för att säkerställa hållbar dricksvattenförsörjning och avloppsvattenbehandling. Landskapsregeringen genomför även årligen ett omfattande vattenövervakningsprogram.

I vattenåtgärdsprogrammet ingår att öka samarbetet inom VA-sektorn och därför tilldelades Ålands Vatten Ab hösten 2015 mandat och finansiering för att ta fram en VA-plan för hållbar dricksvattenförsörjning och avloppsvattenhantering för hela Åland. En styrgrupp tillsattes med representanter för kommunerna för att säkerställa förankring och samarbete. Efter att Ålands Vatten Ab under våren lämnat in sitt förslag till VA-plan skickade landskapsregeringen förslaget på remiss till kommunerna, vattenbolag och intresseorganisationer till och med 15 september. Arbete med förverkligande av delar av förslaget pågår kontinuerligt. Landskapsregeringen avser att framöver ytterligare prioritera arbetet med vattenförsörjningen.

Landskapsregeringen har utarbetat förslag till våtmarkslösningar inom avrinningsområdet till Ålands Vatten Ab:s dricksvattentäkter, förslag som nu är på väg att förverkligas. Landskapsregeringen har dessutom utbetalat stöd till bolaget så att bolaget själv ska kunna planera och genomföra konkreta vattenvårdsprojekt. Landskapsregeringen har också stött en s.k. ABCD-process där bolaget tillsammans med Östersjöfonden i en samrådsprocess med

alla berörda aktörer tagit fram ett förslag för att säkerställa dricksvattenförsörjning.

I Västra Finlands Vattendomstols utslag nr 32/1988/3 har skyddsområden avsatts för Dalkarby träsk, Markusbölefjärden och Långsjön samt deras tillrinningsområden i Jomala och Finströms kommuner. Skyddsbeslutet innehåller ett flertal föreskrifter om skydd av vattnet. De flesta föreskrifterna är riktade till markanvändarna och gäller bl.a. gödsel användning och avloppsvattenhantering. Ålands Vatten Ab har ett ansvar för att informera om kraven i beslutet. Skyddsbeslutet och närmare information om hur föreskrifterna kan genomföras finns på Ålands Vatten Ab:s webbsida. Ålands Vatten Ab har under de senaste åren ökat sin information om skyddet av vattentäkterna och deras tillrinningsområden bl.a. på webbsidan www.vattenskydd.ax. Där finns bland annat infoblad om vattenskyddsområdet och praktiska åtgärder för att skydda vatten.

För att tydliggöra ansvarsfördelningen mellan berörda myndigheter beslöt landskapsregeringen i juni 2015 att i ett informationsdokument förtydliga tillsynen och ansvarsfördelningen för fastslagna vattenskyddsområden. Ansvaret är fördelat mellan Ålands miljö- och hälsoskyddsmyndighet, kommunerna och landskapsregeringen. En kontinuerlig dialog om detta förs mellan landskapsregeringen och framförallt Ålands miljö- och hälsoskyddsmyndighet.

Landskapsregeringen har ett nära samarbete med Ålands Vatten Ab och har inom ramen för arbetet med VA-plan diskuterat möjligheter att minska på belastningen av vattentäkter, liksom möjligheterna att säkerställa tillgången på råvatten. I detta ingår att utse åtminstone en större ny reservvattentäkt.

Den gällande lagstiftningen går till vissa delar längre än kraven i Ålands Vatten Ab:s skyddsbeslut samtidigt som det för andra delar finns behov av att förstärka skyddet. Ett arbete med revidering av vattenskyddsföreskrifterna pågår. I detta arbete ingår även att ta fram skyddsföreskrifter för de vattentäkter som saknar skyddsföreskrifter. Ett sätt att på frivillig väg få till ökat skydd är de ökade möjligheterna till stöd enligt landsbygdsutvecklingsprogrammet, t.ex. att anlägga extra breda skyddszoner vid sjöarna.

Vattenlagen innehåller inte tillräckliga ersättningsbestämmelser för inskränkningar i markanvändningen i enskilda fall till skydd för vattnet inom ett vattenskyddsområde. Därför ingår det i beredningen av den nya vattenlagen att införa tydligare bestämmelser att mot ersättning införa skyddsföreskrifter runt vattentäkter.

Ett annat pågående arbete är landskapsregeringens grundkarteringar av några större grundvattenområden och deras potential som sötvattentäkter som underlag för eventuella beslut om grundvattenområden.

Landskapsregeringen har tillsatt en arbetsgrupp för en bevattningsstrategi där det bland annat ingår att utreda frågor om höjning av vattennivån i sjöar genom dämning, och att tillvarata och lagra flödesvatten under vinterhalvåret. I den utredningen kommer gruppen att utreda vilka hinder och möjligheter som idag finns ur bl.a. juridisk och praktisk synvinkel att förbättra vattenhushållningen inom jordbrukssektorn.

Under hösten avser landskapsregeringen att ta fram ett faktaunderlag gällande de mest intressanta sjöarna för bevattningsvatten. Underlaget ska ligga

till grund för reviderade bestämmelser om lägsta uttagsnivåer i sjöarna. Arbetet görs i samarbete med Ålands miljö- och hälsoskyddsmyndighet.

Skyddet av sötvattnet ingår även i arbetet med förverkligande av utvecklings- och hållbarhetsagendan, särskilt de strategiska målen 3 om att allt vatten har god kvalitet och 4 om ekosystem i balans och biologisk mångfald.

Mariehamn den 11 september 2018

Lantråd

Katrin Sjögren

Vicelantråd

Camilla Gunell